

FOLKETINGET

Rejserapport vedrørende Ældreudvalgets studietur til Haag

Tidspunkt: 18. – 19. september 2023
Sted: Haag, Nederlandene
Deltagere: Kirsten Normann Andersen (SF), Anette Lind (S), Birgitte Vind (S), Katrine Daugaard (LA), Rosa Eriksen (M),
Ledsaget af: Udvalgssekretær Nikolaj Beuschel og udvalgsassistent Sherie Del Prado Falding Sørensen.

20. november 2023
Ældreudvalget
Nikolaj Beuschel

1. Formål

Formålet med studieturen var at få inspiration fra Nederlandene i forhold til ældreplejen, hvor det er særligt har interesseret udvalget, hvordan man kan arbejde mere tværfagligt og med større fokus på ældres plejebehov, sundhed og aktiviteter. Formålet med studieturen var således også at inspirere og klæde udvalgsmedlemmerne på til de kommende drøftelser om en reform af ældreområdet – en ny ældrelov. På studieturen var det dertil af særlig interesse, hvordan de hollandske erfaringer med frisættelse og tværfaglighed på ældreområdet kan oversættes til en dansk kontekst.

2. Baggrund

Principperne bag det nuværende nederlandske sundhedssystem (herunder ældreområdet) er baseret på velkendte internationale principper: adgang til sundhed for alle, solidaritet gennem obligatorisk og tilgængelig sundhedsforsikring til alle, samt en høj kvalitet i sundhedssystemet. Seneste større reform fandt sted i 2015, hvor en del af ansvaret for ældrepleje blev overdraget til kommunerne. Der er flere love, der hver dækker et bestemt plejeområde. Ældrepleje kan falde inden for en af følgende tre love:

- Wmo (wet maatschappelijke ondersteuning – lov om samfundsmæssig støtte) omhandler den mindre krævende pleje, støtte og prævention. Den er målrettet borgere, der fortsat kan bo selvstændigt i eget hjem, men har behov for praktisk hjælp, rengøring, hjælp til transport, tilpasning af deres bolig, dagaktiviteter mv. Ansvar for udøvelsen af loven ligger hos kommunerne. Kommunen modtager finansielle midler fra staten via kommunefonden. Kommuner kan desuden opkræve et mindre beløb i egenbetaling fra pågældende borger.
- Zvw (zorgverzekeringswet – sygeforsikringslov) omhandler medicinsk og fagkyndig sygepleje fra hjemmepleje, huslæger, sygehuse og apoteker. Disse ydelser dækkes af lovpligtige private sygeforsikringer. Alle borgere i NL er forpligtet til at tegne en basisforsikring. Sygeforsikringsselskaberne er forpligtet til at levere den hjælp der er forsikret – herunder hjemmesygeplejen.
- Wlz (Wet langdurige zorg – lov om langtidspleje) omhandler krævende langtidspleje for personer der har brug for tilsyn/pleje 24 timer i døgnet. Målgruppen er sårbare og ældre samt personer med en betydelig funktionsnedsættelse, som har behov for døgnpleje. Plejen kan finde sted i et plejehjem eller i borgerens eget hjem. Ansvar for udøvelsen af denne lov ligger hos Sundhedsministeriet og dennes visitationsinstans CIZ. Pleje finansieres af staten via indkomstskatten.

Sundhedssektoren og især ældrepleje er presset af især to udviklinger, som skaber et krydspres: en stigende andel af ældre borgere med behov for pleje og mangel på arbejdskraft i sektoren.

Tidligere i år oplyste det nederlandske Sundhedsministerie, at udgifterne til ældrepleje vil fordobles til 37 mia. euro i 2040, hvis udviklingen fortsætter uændret. På nuværende tidspunkt er der en mangel på godt 40.000 personer i sundhedssektoren som helhed. En udvikling som vil forstærkes, hvis der ikke

Denne mangel vil hurtigt løbe op til 120.000 i 2030. Manglen på personale resulterer i ventelister til bl.a. plejehjemmene.

3. Væsentligste punkter fra besøget

Delegationen indledte studieturen med et besøg på plejehjemmet Bosbeek, hvor man i samarbejde med organisationen Connect Generation driver et plejehjem, hvor der bor unge studerende

mennesker sammen med de ældre plejehjemsbeboere. De studerende bor relativt billigt til leje i værelser, der ligger i en fløj af studerende i livet på plejehjemmet. De studerende laver sociale aktiviteter med de ældre, som fx koncerter, spil og udflugter. Der er cirka 100 beboere, hvoraf de fleste bor på Bosbeek pga. almindelig alderssvækkelse. Et mindre antal af beboerne har demens. Connecting Generations har placeringer i (blandt andet) Heemstede, Haarlem, Haag, Amsterdam, Rotterdam, Nijmegen og Enschede. Organisationen har til formål at øge forbindelsen mellem studerende og ældre og derved give et positivt input til samfundet. Den nederlandske regering har stillet 50 mio. euro til rådighed til initiativet. Delegationen oplevede et plejehjem, hvor der var liv og aktiviteter og et mærkbart overskud blandt både personale og de ældre. Det var tydeligt, at de unge studerende, der bor på plejehjemmet giver institutionen en nerve. Det var også tydeligt, at organisationen bag havde lagt en stor indsats i udvælgelsesprocessen af de unge. De unge studerende skal være klar over, hvad de går ind til og ikke have den billige husleje som den eneste motivation.

Delegationen tog derefter videre til kommunen Alpen aan den Rijn, som har 114.000 indbyggere og ligger tæt på Haag. I kommunen er godt 23.000 af borgerne ældre end 65 år. Kommunen har modtaget certifikatet "demensvenlig kommune" fra foreningen Alzheimer Nederland. Kommunen har op til flere gange udført en såkaldt demensscan, som giver et overblik over, hvor demensvenlig kommunen er og hvilke konkrete skridt, der kan tages for at forbedre situationen. Demensscannen tilbydes af den national organisation for demens, Alzheimer Nederland. Inspiration ift. håndtering af personer med demens hentes bl.a. fra Danmark. For eksempel rådgivnings- og mødesteder for personer med begyndende demens og deres pårørende. I Nederlandene kaldes de "Odensehuse".

Det tredje besøg på turen var en organisation, der arbejder specifikt med pårørendes samfundsmæssige og politiske interesser. MantelzorgNL er således en national forening for uformelle omsorgspersoner, som pårørende kaldes i Nederlandene. MantelzorgNL er en paraplyorganisation for 450 pleje-, omsorgs- og patientorganisationer. 1 ud af 3 hollændere var i 2019 aktivt pårørende omsorgspersoner. Det vil sige, at omkring 5 millioner hollændere var aktive omsorgspersoner, og ud af dem var 830.000 personer aktive mere end tre måneder og i mere end 8 timer om uger. Cirka 10 procent af de pårørende føler sig stressede som følge af rolle som aktiv omsorgsperson. Disse personer kaldes i Nederlandene

for Mantelzorgers ("overfrakke"), deraf organisationens navn. Den politiske dagsorden for MantelzorgNL er dermed at opnå anerkendelse af de pårørendes indsats og et fleksibelt arbejdsmarked, der betyder at man får mulighed for at gøre en indsats for sine nærmeste i en periode.

Det sidste besøg på studieturen var et besøg hos organisationen Opella, som er en plejeorganisation med en bred portefølje af opgaver. Opella leverer både hjemmepleje, reel sundhedsbehandling, revalidering, dagsaktiviteter og driver bosteder. Opella tilbyder pleje og omsorg inden for alle de forskellige lovgivninger, som ældreorganisationer opererer under i Nederlandene. Opella fortalte bl.a. om et pilotprojekt, som hedder "cross-domain work". Basalt set arbejder Opella på tværs af kommunernes, sundhedsforsikringernes og omsorgskontorerne områder. En evaluering af projektet har vist, at der er store fordele forbundet med at arbejde på tværfagligt. Kunder, pårørende og ansatte oplever det tværfaglige arbejde som positivt, hvilket bl.a. sikrer en bedre livskvalitet. Derudover bidrager arbejdsmetoden til, at borgere kan bo længere tid hjemme, hvilket medfører besparelser inden for langtidsplejen og sygeforsikring. Opella arbejder også med reablement, som er inspireret af arbejdet i Danmark. Reablement er et relativt nyt koncept i Nederlandene.

4. Opfølgning

Ældreudvalget vil i løbet af det kommende folketingsår afholde en række høringer, som yderligere skal belyse forskellige aspekter af udfordringer på ældreområdet, bl.a. om fastholdelse og rekruttering af personale, ældres aktiviteter og boligformer for ældre – bl.a. inspireret af studieturen i Nederlandene.